

Berényi Mihály

PLAKÁTNYELVMŰVELÉS

Ülök a reumatológiai váró egyik kényelmetlen székén. Böven van időm, báméskodom. Két szemközti ajtón két egyforma plakát. *Amit az aktív D-vitaminról tudni kell.* Kevés szöveg van rajtuk, olvasgatni kezdem a közelebbit. A harmadik sora felébreszt a szellemi tunyaságomból: *Javítja a károsodások javításának hatékonyságát.* Mintha sok lenne két *javítás* egyetlen mondatban. A *Javítja* helyére a *Növeli* ígét képzelem. Én sem vagyok tökéletes, azért ülök itt, mit bakafántoskodom. Mégis rám tör a további *javítás* vágya. Van mit. Noteszomat az ölembe teszem, az elemi hibákból táblázatot készítek.

Hibás	Így kellett volna
<i>vér-sejtek</i>	<i>véresejtek</i>
<i>ön-károsító hatás</i>	<i>önkárosító hatás</i>
<i>javítja termékenységet</i>	<i>javítja a termékenységet</i>
<i>méh-daganatok</i>	<i>méhdaganatok</i>

Szólítanak. Az még az eszembe jut, hogy mi lett volna, ha a Friedman és munkatársai közleménye alapján tervezett – egyébként jó szándékú – plakátot a nyomdába adás előtt átnézem? Semmi különös. Legfeljebb annyi, hogy ezernyi plakáttal kevesebb rontaná nyelvünket.

Berényi Mihály

KI A BETEG?

Fiatalember érkezik az andrológiára. Kezében orvosi véleménynek látszó pecsétetes papír zizeg: valahol már járhatott a bajával. Meghökkenően kezdődik rajta az első mondat:

„Az Ön kezelőorvosa a hímvessző ultrahangos vizsgálatát javasolta a merevedési problémái miatt az Ön számára...”

Vagyis a fiatalembert először a kezelőorvosa látta, aki ultrahangvizsgálatra küldte. Az idézett mondat a vizsgálat előtti betegtájékoztatóból származik; a második orvos írta, aki viszont az andrológiára irányította a beteget.

De ki a beteg? Ugyanis a mondat szerint a kezelőorvosnak vannak merevedési problémái. Jogos a kérdés: Vajon mi köze lehet a kezelőorvos illetén gondjainak a fiatalember hímvesszőjéhez? Miért nem maga a kezelőorvos jött? Kínos ügy! Hogyan lehet ebből kikecmeregni? Más megoldás nincs, fel kell világosítani a fiatalembert!

- Nézze, kedves fiatalember! Ugye Ön már két orvosnál járt?
- Igen.
- Az írás szerint az Ön kezelőorvosának, aki először látta Önt, merevedési problémái vannak, de furcsa módon mégis Önt küldte vizsgálatra dr. Másodikhoz.

- De hiszen nekem is az van!
- Mind a kettőjüknek? Ajaj!
- Nem, nem! Csak nekem! Legalábbis azt hiszem.
- Álljunk meg picit. Lehet, hogy én félreértettem Második doktor mondatát? Nem, mégsem. Nyelvtanilag a kezelőorvosának van. De tudja mit? Átírjuk együtt ezt a rosszul sikerült mondatot!

Önnek merevedési problémái vannak, ezért hímvesszőjének ultrahangvizsgálatát javaslom.

Dr. med. habil. Második Jenő

- Kérem, kedves fiatalember, mutassa meg ezt a mondatot mind a két doktor úrnak.

(A mondat létezett, a történet kitalált.)

Berényi Mihály

ŐKET – AZOKAT

„Intellectuals solve problems, geniuses prevent them”
Albert Einstein

Az internet 1890-szer találta meg ennek a híres mondatnak a magyar változatát: *Az okos emberek megoldják a problémáikat, a zsenik pedig megelőzik őket.* Mit is mond ez a méltatlanul sokat idézett mondat? Találgatni fogok, mivel bizonytalan vagyok: Azt, hogy a zsenik megelőzik az okos embereket, vagyis sokkal gyorsabban megoldják a problémáikat, mint az okosok? Míg az okosok a problémáik megoldásával szöszmötölnek, a zsenik elhúznak mellettük, könnyedén megelőzik őket? Legkevésbé valószínű, de lehet, hogy a zsenik meg tudják előzni a problémás helyzetek, ügyek kialakulását? Ez sem jó megoldás, ugyanis az idézet kizárólag ebben formában jelenthetné ezt: *Az okos emberek megoldják a problémáikat, a zsenik pedig megelőzik azokat.* Ezt a mondatot hiába kerestem a világhálón.

Mielőtt gondolkodás nélkül idézgetjük nagyjainkat – vagy angol mondatokat fordítunk magyarra –, meg kellene tanulnunk az *őket* és az *azokat* névmásokat a mi anyanyelvünk szabályai szerint használni az angol majmolása helyett.

Berényi Mihály

A HALÁLT TISZTELJÜK, VAGY AZ EMBERT?

Az orvos – hiszen bábáskodik a születéskor és ott áll a beteg mellett annak utolsó óráiban is – egyaránt tiszteli az életet és a halált. Mégis furcsának találtam e meghívócímet:

Emlékkülés X. Y. akadémikus halálának 10. évfordulója tiszteletére

Kit tisztelünk ezzel az emléküléssel? A neves akadémikust, a halálát vagy a halálának évfordulóját?

Halált és tiszteletet tartalmazó mondatokat keresgéltem a világhálón. Szinte morbidnak véltem némelyiket. Valaki „halálának tiszteletére fekete zászlót tűztek ki”. Nem a tisztelt Valaki halála alkalmából, hanem a halála tiszteletére. Miért kell itt tisztelni a halált? Talán örültek a zászlókitűzők az illető halálának? Olvashattam „Szent István halálának tiszteletére szervezett ünnepsorozatáról” és „Jézus Krisztus halálának tiszteletéről” is. A *tisztelet* ’nagyrabecsülés, elismerés’ jelentésű. Jézus halálát lehet nagyra becsülni, első királyunkét semmi esetre sem.

Visszatérve a meghívó címére, én nem a halál vagy annak évfordulója tiszteletére rendeznék emlékülést, hanem a kiváló akadémikus tiszteletére:

Emlékülés X. Y. akadémikus tiszteletére, halálának 10. évfordulója alkalmából

A könyv és a szerzői jogok világnapját sem kapcsolnám össze „Shakespeare és Cervantes halálának tiszteletével”. Lehet viszont elismert, tisztelt nagyjaink emlékére kopjafát, szobrot állítani, haláluk évfordulóján emléktáblát avatni, emlékkönyvet kiadni.

Befejezésül nekem annak a meghívónak a címe sem nagyon tetszett, amely a „...professzor 80. születésnapja tiszteletére” rendezett tudományos ülésre hívott. Lehet „tiszteletreméltó” kort megérni, de ez önmagában nem elég az ünnepelésre. Ne a születésnapot tiszteljük, hanem az embert. Hívjanak meg a professzor tiszteletére és a 80. születésnapja alkalmából rendezett ülésre.

Berényi Mihály

A HANGSÚLYOS ÉS HANGSÚLYTALAN EGY SZÓRÓL

A hangsúlyos *egy* mindössze egyetlenegy valamit jelent, azaz számnév: Holnap csak EGY műtétet lesz. A hangsúlytalan változata a határozatlan névelő, amelyet gyakran teljesen fölöslegesen használnak, például: „Jelenleg a beültethető chip *egy* egyszerű kis hardware, amely *egy* egyedi azonosítót tartalmaz, valamint *egy* rövid terjedelmű írható/olvasható szöveges részt.” Ebből a mondatból három darab *egy*-et is kihagynék: *Jelenleg a beültethető chip egyszerű kis hardware, amely egyedi azonosítót tartalmaz, valamint rövid terjedelmű írható/olvasható szöveges részt.*

A hangsúlytalan – olykor mellőzhető – *egy* annyira elterjedt, hogy a bemondók minden *egy* szót hangsúlytalanul olvasnak fel. A minap ezt a mondatot hallottam a rádióból: *Richárd nem tud megállapodni egy NŐNÉL sem.* Hangsúlytalan volt az *egy*, nyomatékos a *nőnél*. Ha Richárdunk nagy szoknyava-

dász, a mondat kritikus részét így kellett volna hangsúlyozni: *Richárd nem tud megállapodni EGY nőnél sem.* Virágról virágra száll. Csakhogy a bemondó a *nőnél* főnevet emelte ki. Akkor pedig Richárd homoszexuális: ha nőnél nem tud megállapodni, férfit keres magának. Netán mást, de ezt most hagyjuk.

Az én fülemmel van baj, vagy a Főszerkesztő úr is így hall?

Büky László

ÍMÉL, ÍMÉLEZIK, ÍMÉLT KÜLD

Olvasom Balogh Lajosnak a szerkesztőséghez írott levelét az *e-mail*-ről, amelyben végül is a *villámlevél* szót tartja alkalmasnak a magyarban; ugyanakkor megjegyzi, hogy bizonyára az *ímél* írású (és ejtésű) szó fog elterjedni. Nyugodtan mondhatjuk, már el is terjedt – jönléhet itt-ott megkísérlik azoknak a szavaknak valamelyikével helyettesíteni, amelyeket Balogh Lajos táblázatban mutat be. Szabó T. Attila egyebek mellett ugyancsak foglalkozik az *e-mail* szóval, és ha jól értem, egy *e-velezés* vagy *evelezés* írásképpű szót ajánl.

Az *ímél* szó írása és ejtése szerencsésen belesimul a magyar szókincs állományába. Ugyan *A magyar nyelv szóvégmutato* szótárában hasonló hangszerkezetű szó csupán néhány van: az *acél*, az *alél*, az *elél*, az *izél*, az *ímél* szón nem láthatni semmiféle idegen vonást. (E tekintetben nincs jelentősége a szófaji különbségeknek, sem annak, hogy van köztük igeikötős és képzett alakulat is.) Ezeknek a szavaknak magánhangzó, más-salhangzó, magánhangzó, mássalhangzó (VCVC) felépítése szokványos, akár alapnyelvi (protourali vagy protofinnugor) is lehetne. Ilyen fonológiai szerkezete van az imént említetteknek is, amelyek között van szláv eredetű (*acél*), finnugor (*alél*, talán idevaló az *izél* is), uráli (*elél*). Van egy ige a magyarban, a *kímél* (igeikötősen is: *megkímél*), amely ugyan nem a fentiekkel (az *ímél*lel is) azonos hangfelépítésű, pontos eredete sem ismeretes, már a XV. század végéről van rá írásos adat a Guary-kódekből, nos ez a *kímél* ige mint alaki asszociáció egységben van az *ímél* hangalakzattal. Hasonlóképpen: *akol* ≠ *lakol*, *ordít* ≠ *fordít*, *út* ≠ *kút*, *üst* ≠ *füst* stb. Az is szerencsés az *ímél* hangtestfelépítése szempontjából, hogy a magánhangzó-harmónia is megvan benne, minthogy magas hangrendű.

Balogh Lajos táblázatára visszatérve el kell mondani, hogy a különféle alakulatok (*e-mail*, *elevél*, *ímél*, *emil*, *elektronikus posta*, *e-posta*, *villanyposta*, *villámlevél*) megítélése, sajnálatos módon, egyáltalán nem nyelvtudományi érvényességű, ezt valamelyest hosszabb magyarázatokkal bizonyítani aligha érdemes. Hasonlóképpen (a stilsztika szempontjából is) értelmezhetetlen Szabó T. Attila nézete, amely szerint „az új magyar szóforma lehetővé teszi ugyanannak a fogalomnak az ismételt használatát egy bekezdésben, de akár egy mondaton belül is”; valójában a „bekezdés” és a „mondat” nem olyan szakkifejezések, amelyek a stílus (sőt a nyelvészet egésze) szempontjára

ból értelmezhető. (A bekezdés mindössze az íráskép sugallta szövegegyeség lehet, s így nem tényleges jelenség; a mondat fogalmát több évtizede a szövegmondat, illetőleg a megnyilatkozás váltotta föl.) A fogalom ismétlődő használatát több minden lehetővé teszi, a szerző valószínűleg a henye szóismétlést kívánja elmarasztalni. Csupán azt látom még megemlítened, hogy az *e-levél* és az *e-posta*, továbbá a (nem magyar) *e-mail* írásképeinek hasonlóságából nem az *e* rövidítés volta veendő észre, hanem az, hogy a magyar köznyelvi élőbeszédben az a fajta *e* hang, amely ezekben ejtendő, jobbára nincsen: *élevél* és *éposta*, mint némely nyelvújításban *ément* ('elment') stb.

Az *ímélezik* szerkesztmény azt mutatja, hogy az *ímél* főnév már úgy viselkedik, mint azok a társai, amelyek a XX. század utolsó évtizedeiben kerültek be nyelvünkbe, vagyis *-z* igekepzővel (és *-ik* toldalékkal) használatos (*internetezik*, *lézerezik*, *komputerezik* – ez már el is avult – *mobilozik*, *szörfözik* stb.). Az *ímélt küld* alakulat pedig a *levelet küld* megfelelője.

Ami pedig a szómagyarítást illeti: én magam a *pipatórium*, a *szilvórium* típusú állatin szavak mintájára *íméliumot* is szoktam használni abban a szűk ismeretségi körben, amelyikről tudom, hogy Petőfi nyelvhasználatát is mulatságosnak tartja, amikor így levelez Arany Jánossal: „My Dear Dzsenko! Áj em itthagying Debrecent, zászlóaljunk Becskerekre megy holnapután, én pedig Erdődre with Úrláb januáriusig. Tehát oda légy nekem firkáling mégpedig mocs. Tiszteleting end csókoling a tied falamia és kendet, vagyok barátod P S – In the közepe of december cease the szárazkomaság”.

Fenyves Judit

MIÉRT ÉPPEEN SIDERO-?

Nem értek az ásványtanhoz, csak azt tudom, hogy a vasércnek többféle előfordulási alakja van, mint például: *siderit*, *markazit/pirit*, *limonit*, *hematit*. A felsorolásom nem biztos, hogy teljes, én ezekről tudok. Elemi vas csak meteoritban található – vagy abban sem? Nem tudom. Az orvosi gyakorlatban miért éppen a *siderit*-ből származtatható elnevezést használjuk? Vagy tévednék, s nem abból van származtatva? Például: *anaemia sideropenica*. Kérdésemet csupán az alábbi érdekesség miatt tettem fel: *sziderit* = vaspát FeCO_3 , *hematit* = vörösvasérc Fe_2O_3 , vérkő néven is emlegetik. A *hematit* görögül: αιματίτης és benne az αιμα = vér. A hematitot a múltban a vashiányos vérszegénység kezelésére is használták.

ACIDUM ASCORBINICUM

Volna egy témajavaslatom is a folyóirat számára. Véleményem szerint érdekes lenne csokorba gyűjteni a vitaminok elnevezése mögötti kutatásokat. Például a *C-vitamin* esetében: Szent-Györgyi Albert felfedezése, aki elsőként izolálta paprikából a „skorbutellenes hatóanyagot”, amely angolul *anti-scorbutic factor*, ebből képezve az elnevezés: *ascorbic acid*.

VÁLASZ

Laczkó Krisztina

TISZTELT FENYVES JUDIT!

A *sidero*- előtag az orvosi nyelvben 'vas' jelentésű, ez az előtag és a *siderit* ásványnév nyilvánvalóan azonos görög eredetű származékok, de nem valószínű, hogy együtt, egymásra hatva alakultak ki. Hogy mikor és miért éppen a *sidero*- lett az orvosi nyelvben ebben a jelentésben használatos, ahhoz kiterjedtebb nyelvtörténeti kutatásokra lenne szükség. Feltételezhetően a két szaknyelv alakulása között nincs meg a szoros összefüggés. Tudjuk, hogy az orvosi nyelv görög alapjai például igen régiiek. A *hemato*- előtag esetében sem valószínűsíthető az ásványnévből való eredeztetés, külön fejlődésről beszélhetünk, a *hemato*- és a *hematit* közös gyökere a görög 'vér' jelentésű szó (ahogy az *anaemia/anémia* is tartalmazza a görög *vér* főnevet a fosztóképzőnek megfeleltethető előtaggal), a vassal összefüggő megnevezésekben éppen ez nem jelenik meg az orvosi nyelvben, hiszen zavaró lenne. A két szaknyelv közös alaphoz merített, de egymással való összefüggésük ebben a vonatkozásban meglehetősen kérdőjeles.

A témafelvetést a szerkesztőség köszönettel fogadja.

Fráter Loránd

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Nagy figyelemmel olvastam Makai Zoltán munkáját a folyóirat 2008. decemberi számában, részben annak tárgya, részben személyes érintettségem okán. Foglalkozásomból adódóan napi feladatomból a tudomány eredményeinek átemelése a gyakorlatba és az oktatásba – ezért is érdekes megtapasztalni, miképpen történik ez megfordítva: hogyan szüremkedik át a radiológia gyakorlata a nyelvtudományba.

Mindjárt az elején gondom adódott. „Az intervenció radiológia szakkifejezésre magyarul a köznyelvben a *kulcslyukbeészet* vagy az *egynaposbeészet* [...] megnevezések terjedtek el” – vélekedik a szerző. A köznyelvi értelmezést, mármint azt, hogy János bácsi mit gondol a *minimally invasive surgery* kifejezés hallatán, nem ismerem. Orvosként úgy vélem, a szóban forgó ténykedés azért hordozza nevében a *radiológia* szót, mert nem sebészek, hanem radiológusok végzik, és nem is sebészi eszközökkel (szike, endoszkóp), hanem a sajátjukkal (tű, kanül, katéter). A tájékozódás sem szemellenőrzéssel (az endoszkóp csak meghosszabbított szem), hanem valamilyen képalkotó eljárás segítségével történik. Vagyis a megnevezések a legkevésbé sem csereszabatosak.

„*Invasív radiológia*”: a kifejezés bemutatása. Az *invasív radiológia* szerintem egyértelműen valamely betegség megállapítására irányuló tevékenység, amelynek során a képalkotó eljárások módszerein (röntgen, ultrahang, CT, MR) kívül egyéb

eszközöket is igénybe veszünk. A meghatározás szerves része (*invázió: behatolás*), hogy ez utóbbiakkal a kültakarót vagy nyálkahártyát ténylegesen vagy esetlegesen (bronchoszkópia, irrigoszkópia stb. során) meg is sértjük.

Sajnálatos félreértésnek ad hangot a szerző írása a b) meghatározás 1.2. pontjában. Az idézett hely (Horváth 1995: 307; intervencionális radiológia) az angiográfiát nem sorolja az intervenciók, a CT-vizsgálatot pedig végképp nem az invazív vizsgálatok közé. Ma inkább radiológiai intervenciókról beszélünk (Fráter 2008: 479), ez nem kórisméző, hanem kezelésre szolgáló eljárás, amely azonban a diagnosztikai célzatú invazív radiológia eszközhasználatán (is) alapszik.

Félreértésből adódhat a 2. pont is. Az endoszkópia nem képalakító eljárás, itt egy eszköz segítségével fényvisszaverődéseket látunk, a képalakító eljárásokban láthatatlan fizikai jelenségekkel (pl. röntgensugárzással) nem látható folyamatokat (pl. a csontok vagy kontrasztanyagok sugárgyengítését) alakítunk a szem számára is érzékelhetővé, *láthatóvá*. Az endoszkópia természetesen nélkülözhetetlen egyes invazív radiológiai eljárásokban, így a hörgők feltöltéséhez (bronchoszkópia) vagy az epeutak patkóbél felől történő megfestéséhez (endoszkópos retrográd cholangiopancreatographia).

Az intravénás injekciót nem a szakma vagy a formális logika, hanem jogszabály zárja ki az invazív beavatkozások köréből. Más kérdés, hogy bármely kíméletes, eszközös vizsgálat (hüvelyi ultrahang és hasonló) során keletkező, jelentéktelen hám- vagy nyálkahártya-horzsolás adott esetben az intravénás injekciónál jóval megterhelőbb következményekkel járhat, szélsőséges esetben akár halálos kimenetelű kórházi fertőzés kiindulópontja lehet.

„*Intervenciós radiológia*”: a fogalom bemutatása. Jelenleg magunk a ténykedés célja szerint teszünk különbséget a diagnosztikai és a terápiás radiológia között (Fráter 2008: 70 és 479). Ennek megfelelően, a 3. táblázattal ellentétben a radiológiai intervenciókhoz nem használunk szövetminta nyérésére szolgáló tűket, és a *contradictio in adiectum* folytán a gyógyító beavatkozásokat sem tekintjük a képalakító diagnosztika részének.

Teljes mértékben jogos viszont Makai megjegyzése (2. ábra) az intervenciós (ez is egy lehetséges megnevezés!) radiológia felosztásával kapcsolatban. Talán bocsánatos, hogy a *Képalakító módszerek gyógyító célú alkalmazása* című alfejezet a megelőző néhány száz oldalnyi diagnosztika után egy új területre általánosságban kívánja átvezetni a jámbor olvasót. Maga a mondanó ezután Makai által is méltányolható módon, anatómiai szempontok szerint tagolódik. A *Radiológiai intervenciók az onkológiában* című alfejezet viszont egyértelműen kakukkfőka: nem szakmai, hanem szakmapolitikai okból vált külön. Beolvasztása az előző részekbe napirenden van.

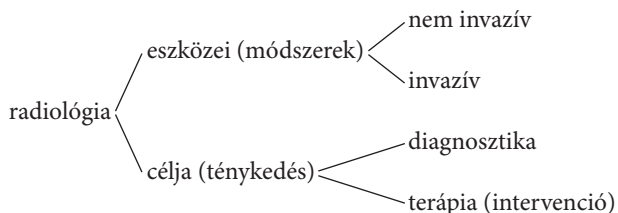
Helytállók a szerző Horváth 1995-ös munkájára vonatkozó kritikai megjegyzései is. A szerzők, mármint Horváth (1995)

és Fráter (2004) – bár Makai szerint feltehetőleg kortársak – fittyet hánynak egymás rendszerezési szempontjaira. Önleplezés: mindkét hivatkozott fejezet tölem származik, az osztályozási zűrzavart a szakma (és benne jómagam) időközben elért fejlődésével és a fogalmak kikristályosodásával tudom magyarázni. Tempora mutantur et nos mutamur in illis.

Az eltérő felosztásokból következő tanulhatósági problémát talán enyhíti, hogy Horváth (1987, 1990, 1994, 1995 és 2000), Péter (1995) és Fráter (2004) munkái könyvtári forgalomban már régóta elérhetetlenek. A nem nyelvészeti érdeklődésűek egyébként is bölcsebben teszik, ha egy ennyire gyorsan fejlődő szakterületet a legfrissebb forrásból igyekeznek megismerni.

„*Az invazív radiológia és az intervenciós radiológia*” nemfogalmi, valamint a kapcsolódó alárendelt nem- és fajfogalmak alkotta terminológiai rendszerek vizsgálata. A 4. ábra kapcsán megjegyzem, hogy a sugárkezelést olyannyira nem tartom a radiológia részének, hogy annak idején Szegeden az onkoterápiát önálló tanszékként különválasztottam a radiológiától. A kettőnek nagyjából annyi köze van egymáshoz, mint egy mesterszakácsnak a hasfelmetszőhöz: mindkettő használ kést is.

S ha már „kis beszélőközösségemből” kiléphettem, hadd javasoljam megfontolásra az alábbi felosztást:

Ui.: A szerkesztőség – feladatához híven – megjegyzésben utal jónak látott magyarázataira. Gyakorlati okokból az idézetnél későbbi munkáimban az idegen kifejezés mellett annak magyar megfelelőjét magam is szorgosan feltüntettem.

HIVATKOZÁS

Fráter Loránd szerk. 2008. *Radiológia*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.

VÁLASZ

Bősze Péter

TISZTELT PROFESSZOR ÚR, KEDVES LORÁND!

Nagyon köszönöm a leveledet, megjegyzéseidet, amelyeket örömmel közlünk. Hálás lennék, ha az idegen kifejezések általad írt magyar változatait elküldenéd. A szöveget nem csak a Makai Zoltán közleményében előforduló szavakra vonatkozhat.

Gaál Csaba

INVAZÍV VAGY INTERVENCIÓS RADIOLÓGIA?

Szépen az ír és beszél, akinek sikerül még a bonyolult gondolatait is egyszerűen és világosan előadni.

Illyés Gyula

A *Sebészet* most készülő 7. kiadásába szerkesztőként bevettem egy új fejezetet *Intervenció radiológia* címmel. A német és az angol nyelvű sebészeti könyvekben is ilyen néven tartják számon ezt az új szakágazatot. Ezért is olvastam nagy érdeklődéssel a *Magyar Orvosi Nyelv* 2008-as 2. számában megjelent közleményt, amely az említett terület terminológiai elemzésével foglalkozik. Az írás több gondolatot ébresztett bennem, amelyet szeretnék az olvasókkal megosztani.

Meglepett az intervenció radiológiára vonatkozó azon megállapítás, amely szerint erre a szakágra „magyarul a köznyelvben a *kulcslyuksebészet* vagy *egynapossebészet* [...] megnevezések terjedtek el”. Zavarom oka, hogy elvben ugyan igaza van a szerzőnek, a gyakorlatban azonban az *egynapossebészet* foglalkozó könyvek soha nem sorolják ide ezt az eljárást (Lemos–Jarrett–Philip 2006). Akkor lenne helyénvaló a besorolás, ha például a laboratóriumi vizsgálatokat, az endoszkópos vizsgálat és kezelési eljárásokat (gasztrosztopia, kolonoszkópia) vagy a járóbeteg-kemoterápiát is ide vehetnénk, mert ezek is „egynapos” beavatkozások. Az intervencionális radiológia a képalkotó szakágazat része marad még akkor is, ha a beteget járó betegként kezelik, és ha a beavatkozást például nem radiológus, hanem sebész vagy érsebész végzi. Magam is ezt a nézetet képviselem legutóbbi kiadású könyvemben (Gaál 2008), és ezt látom a nemzetközi irodalomban is.

Öncélúnak és erőltetettnek tartom az *invazív radiológia* és az *intervencionális radiológia* szétválasztását és egyáltalán a kérdésfelvetést. Igaz ugyan, hogy mindez alkalmas elmefuttatásra – ahogyan ez meg is történt –, de a szerző maga írja, hogy „a mai radiológiai szakkifejezésekben az invazív röntgenvizsgálat megnevezés nem terjedt el” – akkor hát mire való a vita? A meghatározás tárgyalásánál a magyar vonatkozású könyvek alapján idézett 1–3. táblázatok egyike sem tesz említést invazív radiológiáról: talán alapos okkal, vagyis kár olyat feszegetni és olyan dolgokat bonyolítani, amelynek nincs gyakorlati jelentősége. Az *intervencionális radiológia* elnevezés már meghonosodott, és klinikusi szemszögből teljes mértékben lefedi a fogalomhoz kötődő gyakorlatot. Ezzel a szakma is egyetérthet, hiszen a *Sebészet* említett könyvfejezetének szerzőjében – aki itthon e terület egyik legelismerettebb művelője – fel sem vetődött az általam megadott cím megváltoztatása, azzal a fejezetíró is teljes mértékben egyetértett.

Minden beavatkozás célja közvetve vagy közvetlenül a gyógyítás. A radiológia mint tudományág a maga kórismézési vagy kezelési lehetőségeivel is ezt a törekvést szolgálja: mindkettő történhet invazív, azaz erőszakos módon: ekkor beszélünk intervencionális radiológiáról. Az *invazív* jelző tehát

bennefoglalja az utóbbi fogalomban, felesleges erre külön szókapcsolatot létrehozni. Az átlag (sebész)orvos számára az intervenció radiológia önmagában feltételezi az erővel történő (invazív) behatolást: ezt fejezi ki a jelzős szerkezet (Pusztai 2003), amely a beavatkozást mint lényegi elemet hangsúlyozza.

Magyar nyelvvel foglalkozó folyóiratban két bekezdés is teljes egészében *angol szöveget* jelenít meg, ennek ésszerű magyarázatát nem találok. Ha a pontosságra, hitelességre való törekvés indította erre a szerzőt, akkor is elég lett volna az irodalmi hivatkozás, máskor is ezt tesszük. A hű fordítás teljesen megfelelő volna ennek a célnak. A jelenlegi formában az a benyomása az olvasónak, hogy a magyar nyelv képtelen a mondanivaló maradéktalan közvetítésére, ezért kell az eredeti szöveget idézni.

Több helyen található *irodalmi utalás* anélkül, hogy az a közlemény végén lévő jegyzékben fellelhető lenne (Kandarpa–Arany az *egynapossebészet*nél), ez a mód azonban nem alkalmas a pontos visszakeresésre. *Szóbeli közlésre* hivatkozik egy helyen a szerző (Walter 2008, szóbeli közlés): ez a forma a nemzetközileg elfogadott irányelvek szerint nem megengedhető (Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals, ICMJE, [1]).

A józan gondolkodás azt igényli, hogy ha egy írásban először jelenik meg rövidítés, akkor azt magyarázzuk meg. A közleményben szerepel: *PTE ETK KKK*. Lehet, hogy végtelen tájékoztatanságot árulom el azzal, ha kijelentem, nem tudom, mit takarnak ezek a rövidítések. A *PTE* lehet pulmonalis thromboembolia, de talán itt inkább a Pécsi Tudományegyetemre kellene gondolni; az *ETK*-ről még sejtéseim sincsenek (Egyetemi Tudományos Központ?); a *KKK* talán komplement-képzési készség vagy mi lenne? Vagy illene tudnom? Ne mutassunk rossz példát a leendő szerzőknek.

Örömmel olvastam, hogy a tárgyalt cikk szerzője egy szaknyelvi tanszék munkatársa. Minthogy ilyen jellegű intézményről még nem hallottam, kíváncsi lennék működési területükre. Talán más olvasó nevében is szóllok, ha javasolom egy tájékoztató írás megjelentetését. Bevallom, az ötlethez önző szándékok is vezetnek. Szakkönyvek írójaként és szerkesztőjeként rendszeresen találkozom angol szavakkal, kifejezésekkel, amelyeket sem a szerzők, sem én nem tudunk kielégítően magyarítani. Nagy segítséget jelentene, ha ilyen esetekben tudnék kihez fordulni.

Végül a cikkel kapcsolatban néhány kérdést szeretnék még feltenni.

- Az említett tanulmányban minduntalan előfordul a *korpusz* szó, amely tudomásom szerint az 'adatok összessége'-t jelenti. Nem lehetett volna ezt használni? Visszás éppén ebben a folyóiratban.
- Mi a különbség a *forrás* és az *irodalom* között?

- Töröm a fejem, hogy a magyarított *beszélőközösség* vajon melyik idegen szónak felel meg?
- Valahol olvastam, hogy az *egynapossebészet* egybe kell írni. Én ezzel nem vagyok kibékülve, igen rossz így olvasni.
- Végül a cikk 78. oldalán (nem először!) olvasok *mutatványszám*ról. Nekem erről mindig a cirkusz jut eszembe. Inkább *mintaszámot* írnék.

IRODALOM

Gaál Csaba 2008. *Ambuláns és egynapos sebészet*. Medicina Kiadó, Budapest.

Lemos P.–Jarrett P.–Philip B. (ed). 2006. *Day Surgery. Development and Practice*. IAAS.

Pusztai Ferenc 2003. *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

[1] www.icmje.org – updated 2008

VÁLASZ

Laczkó Krisztina

TISZTELT PROFESSZOR ÚR!

A szerző védelmében mint olvasószervező kell szólnom: az én feladatomban is lett volna ellenőrizni azt, hogy a hivatkozások a munka végén megfelelően megvannak-e, elismerem, hogy ebben hibáztam. Ugyancsak nekem kellett volna odafigyelnem arra, hogy a nem közismert rövidítéseket feloldjuk, nagyon sokszor megtettem már más szerzőknél, de bölcsészként gondolkodva fel sem merült bennem, hogy ez a rövidítés bármi mást is jelenthetne, mint a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának Kaposvári Képzési Központját. Most pótolom. Továbbá mi a nyelvészetben sokszor, legjellegesebbjeink is, szoktunk szóbeli közlésekre hivatkozni, bevett szokás, hogy ha nem saját gondolatomban, ám nem olvasható nyomtatásban, ezt feltüntettem ebben a formában. Ennek ellenére úgy vélem, hogy a folyóirattal, annak szerkesztésével nem mutatunk annyira rossz példát. Legalábbis igyekszünk.

A kérdésekre válaszolva: a *korpusz* nyelvészeti szakszó, ráadásul nagyon fontos szakszó, ezért jelenik meg minduntalan a szövegben, és nem egyszerűen 'adatok összessége' a jelentése. Széles körben használjuk a szakmában. (Mellesleg létezik ún. korpusznyelvészet is ma már, jeles magyar képviselőikkel.) Két, egymással összefüggő értelmezése a szónak a következő: 1. Meghatározott módszerrel és előismeretekkel összegyűjtött nyelvi vagy irodalmi adatmennyiség, amely a tudományos kutatás vagy vizsgálat alapja. 2. Számítógépre vitt és elemző programokkal előzetesen feldolgozott, további kutatásokra (pl. gyakorisági vizsgálatra) alkalmas, különböző szövegtípusokból gyűjtött szövegmennyiség (Tolcsvai Nagy Gábor szótára alapján).

Ugyancsak szakszó a nyelvészetben a *beszélőközösség*, a *speaking community* magyarítása. Olyan emberek csoportját jelenti, akiket valamilyen szorosabb kötelék tart össze (lakóhely,

rokonság, közös szórakozás stb.), s emiatt többet érintkeznek, mint más beszélőközösségekhez tartozó emberek, ennek következtében mindennapi nyelvhasználatuk nagymértékben hasonlít. Egy ember általában több beszélőközösségnek a tagja. A fogalomnak különösen a szociolingvisztikában van nagy jelentősége (de nem csak ott).

A *forrás* és az *irodalom* a társadalomtudományokban két különböző jelenség. A nyelvészetben például forrás lehet, mert szaknyelvi kutatásokat végzek, Bugát Pál munkássága, onnan veszem az adataimat, azokat vizsgálom, irodalmon azonban a szakirodalmat értjük, azaz például a Bugát nyelvészeti tevékenységéről készült tanulmányokat, cikkeket, könyveket. (Lásd a primer és a szekunder irodalom közötti megkülönböztetést is.)

Az *egynapossebészet* egybeírását a mai érvényben lévő helyesírási szabályok irányítják, erről a *Magyar Orvosi Nyelv* 2008/1-es számának Levelesládájában olvasható magyarázat Berényi professzor úr felvetésére. (Bizony a magyar helyesírás nem szükségszerűen alkalmazkodik az esztétikumhoz az ún. rendszerkényszer, az értelemtükröztetés miatt.)

A nyelvhasználati adatok tanúsága szerint a *mutatványszám* és a *mintaszám* egyaránt elterjedt kifejezések, és minthogy nekem szinonimának tűnnek, ez egyéni ízlés kérdése, hogy melyiket alkalmazzuk, a szóválasztást nem lehet előíróan szabályozni (90-es évek eleje óta a preskriptív [előíró jellegű] nyelvűvelést felváltotta a leíró megközelítés, a deskriptivitás, ezzel együtt a norma többközpontúságának elismerése, hogy csak a legfontosabbakat említsem).

A kérdéseknek számomra az a tanulsága, hogy azokat a szaknyelvi kifejezéseket, amelyek más szakmák számára kevésbé közismertek, mindenképpen határozzuk meg a közérthetőség kedvéért, hiszen olyan szakmák közötti (interdiszciplináris) folyóiratot készítünk, amely ezt feltétlenül megkívánja.

Gaál Csaba

HELYES, MERT A SZÓTÁRBAN ÍGY VAN

*Az igazi orvos maga gondolkodik,
és nem követi mások gondolkodását.*

Paracelsus

A tudományt a kíváncsiság, a kétely, az elme gyanakvása viszi előbbre. Ezért valamely kérdésfeltevésre vagy jelenségre azt a választ adni, hogy „mindig így szoktuk”, „mindig így volt” stb., nem tudom elfogadni. Rögtön erre a szellemi beállítottságra gondoltam, amikor a *distressz* szóval kapcsolatos válaszelevet olvastam a *Magyar Orvosi Nyelv* legutóbbi számában (2008, 2: 57). A helyzetet annál is inkább fonáknak és szembeötlőnek éreztem, mert éppen a rákövetkező oldalon idéz az újság egy másik orvost, aki a felvetett kérdésre azzal érvelt, hogy „így használatos”. Ezt a nézetet – nagyon helyesen! – a szerkesztőség elítélte.

A válasziró a distressz-szindrómával kapcsolatban véleményét azzal indokolja, hogy az írásmód azért helyes, mert ez a „mai hivatalos akadémiai orvosi helyesírási állásfoglalás, azaz az Orvosi helyesírási szótár tartalmazza ezt a kifejezést ebben a formában”. A vita lezárva vagy elvágva? Ezúton szeretném felhívni a figyelmet a hivatkozott kiadvány némely következetlenségére, amely tény talán árnyaltabbá teszi az oly magabiztos és megfellebbezhetetlennek tűnő kijelentést.

- *coagulum/koagululum*, de: *koagulátum*
- *implantatum/implantátum* (vagylagosan; egyébként: itt következetlenül első helyen szerepel a latin forma)
- *transplantatum* → *transzplantátum* (utóbbi előnyben)
- *haemostaticum* → *hemosztatikum*, de: *dermatologicum* (nincs választási lehetőség)
- *arteriogram*, de: *szonogram*

Vagyis: nem azért van egy állításnak igaza és nem azért helyes valami, mert valahol így szerepel, hanem azért, mert azt ésszerű érvrendszerre épülő következetességgel meg lehet magyarázni, és az indoklás meggyőz bennünket.

VÁLASZ

Laczkó Krisztina

TISZTELT PROFESSZOR ÚR!

Az Orvosi helyesírási szótár valóban nem tökéletes, ezzel mi, akik dolgoztunk benne, és nap mint nap forgatjuk, tisztában vagyunk. Azt is tudjuk, hogy ennek a szótárnak az átdolgozását hamarosan meg kellene ejteni orvosok és nyelvészek közös munkálkodásával, korpuszok felhasználásával (ehhez persze össze kellene állítani a megfelelő korpuszokat is, az sem egyszerű feladat). Ennek ellenére mégis: a helyesírásban bizony sokszor előfordul ez a sajátságos, „tudománytalan” válasz, hogy „mert így kodifikálták”, ezért így kell írni. Hangsúlyozom: a helyesírásban.

Nagyon sokszor kellett ezzel a ténnyel szembenéznünk, amikor az Osiris-helyesírást készítettük Mártonfi Attilával. Ám nem mehettünk az akadémiai állásfoglalás ellen egy okból: ez nem „belügy”, hanem minden magyarul beszélő és író közös ügye, nem nyithatunk ki kiskapukat, mert akkor valójában azt jelentjük ki: írjon mindenki úgy, ahogy akar. Hadd ne ecseteljem ennek a következményeit. Éppen ezért, ha egy szót az Akadémia szótárba helyezett, és bizonyíthatóan nem sajtóhiba vagy elírás az írásképe, akkor a fentiek miatt számomra az érvényes, még ha nem is szükségszerűen érték vele egyet. Mert van egy magasabb cél, a helyesírás egységének és tekintélyének megőrzése. Ha az Akadémia újragondolja az Orvosi helyesírási szótárt (egyetértünk, meg kell tenni), akkor ezeket az eseteket egyenként újra végig kell nézni, meg kell vitatni, ez nem is vitás.

Úgy vélem, szerencsésebb lett volna, mindezt és talán az adott szóval kapcsolatosan részleteket is bővebben kifejteni

a válaszban, mert így kissé félreérthető lett. A szerkesztőség azonban, amikor elítélte azt a választ a folyóirat egy másik oldalán, hogy „mert így kell”, nem helyesírási kérdésben tette. A kiejtés, a nyelvtan és a nyelvhasználat normája, a helyes és a helytelen megítélése, a nyelvi tervezési kérdések erőteljesen eltérnek a helyesírásaitól, és ezt nem szabad szem elől téveszteni, hiszen nyelvészeti képtelenség: míg az előbbieket leíró jellegűek, addig a helyesírás előíró, tökéletesen különböznek. Az utóbbi esetben van, amikor csak az a megfelelő válasz a mai helyesírást figyelembe véve, hogy „mert a szótár így tartalmazza”, legalábbis addig, amíg új bizottsági állásfoglalás nem születik (vagy rosszabb esetben megszűnik a helyesírási egység, és több párhuzamosan futó szabályozás nem lép életbe, de erre úgy vélem, semmi, de semmi szükség).

Illés Andor

TISZTELT FŐSZERKESZTŐ ÚR!

Régóta foglalkozom orvoslással, orvoslástörténettel, de van egy szó, amellyel csak most találkoztam először, ez pedig a *bennék*, azaz 'valaminek a tartalma'. Bár értem az alapját, de mégis annyira furcsa a szó képzése, hogy érdekelne, pontosan, hogyan és körülbelül mikor keletkezett.

Válaszát előre is köszönöm.

VÁLASZOK

Bősze Péter

KEDVES ANDOR!

Köszönöm a levelet. Nálam jártasabb szakembertől, Kapronczai Katalintól, kértem választ, amelyet csatolok.

Kapronczay Katalin

KEDVES PROFESSZOR ÚR!

Köszönöm, a megtisztelő lehetőséget, hogy valamit át tudok adni szeretett szakmából (és ez nem frázis!). A kérdésre természetesen Bugátnál találjuk meg a választ, eléggé jellegzetes reformkori nyelvújítási szó: latin megfelelője: *massa contenta, contentum*. (Forrás: Bugát Pál: *Természettudományi szóhalmoz*. Buda, Magyar Királyi Egyetemi Ny. 1843, 31.)

Laczkó Krisztina

KIEGÉSZÍTÉS

A *bennék* főnév első megjelenése a nagyszótár adatai szerint (a nagyszótári korpusz 1772 és 2000 közötti szövegyanyagot tartalmaz) 1800-ból való: „Egyedül a Radna vidéki borvizet veszem számba, közüllök a nevezetesebbeket elbon-

tom, *bennékeit* meghatározom” (Nyulas Ferenc: A Radna vidéki vasas borvizeknek orvosi erejéről, hasznairól és vélek élésnek módjáról. Hochmeister, Kolozsvár, 1800). Bár a szó maga régies, ám meglepő módon még 2000-ből is van rá adatunk a Természet Világa című folyóiratból: „az üreg kikaparása, *bennékének* eltávolítása”. A szó a *benn* határozósóból lett az *-ék* végződés hozzátoldásával (a Czuczor-Fogarasi-féle szótár szerint), a nyelvújítási szótár alapján pedig valószínűsíthető, hogy a fent idézett Nyulas Ferenc szóalkotása, Bugát feltehetően átvette és alkalmazta az orvosi nyelvben is.

Rozsos István

DILEMMA

A cukorbetegség vagy (a latinból már „magyarrá” vált) diabetes mellitus következtében kialakuló alsó végtagi szövődmények – a *diabetes-láb szindróma*hoz vezethetnek, vagy a *diabeteses láb szindróma*hoz vagy a *diabeteses láb szindróma*hoz vagy a *diabeteses lábhoz*? *Cukorbeteg láb* vagy *cukorbeteg-láb szindróma* vagy *cukorbeteg láb-szindróma*?

A kérdés melyik a helyes? Melyik a könnyen kezelhető? A kettő azonos fontosságú-e? Melyik segíti a nemzetközi fogalmakhoz való kapcsolódást?

Olyan nagy a zűrzavar, hogy gyakran egyazon szakmai oldalon több formában is szerepel a meghatározás. A legegyszerűbb talán megvizsgálni az eredetet. Miként is szerepel a nemzetközi irodalomban? *Diabetic foot (syndrome, ulcers, care* stb.).

Meghökkenítő, de a mindennapi használatban a *diabetes mellitus* fogalomból az első tag vette át a teljes szerepet (igaz ez nem egyedi, mert a *Coca-Cola* szókapcsolatból is az első „tagot” használjuk, amikor a második „tagot” szeretnénk fogsasztani). Mélyebbre ásva: először a diabetest mint betegséget a Théba környéki ásatások során előkerült ún. Ebers-papiruszon írják le. Ekkor még konkrétan a *diabetes* szót nem említik. Ezt csak az Kr. e. II. században Demetriosz tette meg. A tünetegyüttest azonban még nem ő írta le, hanem a kappadokiai Aretaeus. Avicenna és Celsus is megemlíti műveikben a diabetest mint betegséget. A *mellitus* szó az angol William Cullentől származik. A *diabetes mellitus* szó szerinti jelentése: ’édesen sokat vizelés’.

Tehát a kérdés: miként használjuk a cukorbetegség során kialakult lábelváltozások összefoglaló nevét? Ha a magyar szóösszetételt erőltetjük, akkor *cukorbeteg-láb* kombináció ajánlható, amelynek igazán a hétköznapi emberek számára lehet szerepe. Én a magam részéről inkább a nemzetközi nyelvezetben kialakult hangzásvilághoz (*diabetic foot*) illeszkedő megoldást, a *diabetes-láb* szóösszetételt ajánlom a szakmai kommunikációban.

A *diabeteses* fogalom a latin szerencsétlen magyarítása. Ha mindenképpen ragaszkodunk a jelzős szerkezethez (amely miatt a kifejezés sokkal nehezebbé válik, és tartalmilag sem mutat többet), akkor már a *diabeteses* magyarabb forma tisztább szerkezet.

Ezt a dilemmát azzal a szándékkal adtam közre, hogy megtegyem az első lépést szakmánk ezen gyakran használt és nyilvánvalóan gyakran rosszul használt kifejezésének a tisztázására. Tekintve, hogy nem tudhatom előre, milyen visszajelzéseket fogok kapni a felvetéseimre, a kérdés eldöntéséért a *Magyar Orvosi Nyelv* folyóirat szerkesztőségéhez is eljuttatom az írásomat azzal a kéréssel, hogy legyenek segítségünkre a végső megoldás megtalálásában.

VÁLASZOK

Berényi Mihály

Azt érdemes eldönteni elsőként, hogy melyek a kirívóan rossz változatok (pl. *diabeteses-láb*, *cukorbeteg láb-szindróma*).

1. Az első kérdés: magyarosan?

A népszerűsítő cikkben – a nyelvi szempontból könnyen kezelhető – *cukorbeteg-lábról*, a *cukorbeteg-láb tünetegyütteséről* írnék. Lehetne *cukorbeteg-láb-fekély*, a *cukorbeteg-láb gondozása* stb. Miért ne használhatnánk ezeket a kifejezéseket orvosi szaklapokban is?

2. A második: fonetikusán?

A 2003-as értelmező kéziszótáram és az Osiris Idegen szavak szótára nem ismeri a *diabeteses* jelzőt, csak a *diabetikus*. Nagyon kevés cikkben fordul elő a *diabetikus láb*. A köznyelvben a *diabetikus* jelző összeforrt a készítménnyel: *diabetikus készítmény*. Ezért nem javasolom a *diabetikus láb* használatát.

Az angol orvosi szótáram (2008) szerint a *diabetic* mind a kettőt jelenti: *diabeteses*, *diabeticus*. (Külön kérdés: a *diabetes*-szóból képezett jelzőben rövidül-e az *é*: *diabeteses* vagy *diabeteses* lenne az a láb?)

A *diabeteses láb szindróma* helyett a szerkezetes megoldás sokkal jobb: a *diabeteses láb szindrómája*. A Rozsos doktor által javasolt *diabetes-láb* nem lesz hosszú életű, mivel az ilyen összetételekből kezd elmaradni a kötőjel, másrészt fonetizálódni fog (*diabeteszláb*).

Bősze Péter

Korábban már írtunk a folyóiratban az *-s* képzős melléknevekről, például *kolposzkópos vizsgálat*. Azt fejtegettük, hogy a vizsgálat nem kolposzkópos, mégis úgy ítéltük meg, hogy az efféle jelzős szerkezetek a magyar nyelvben elfogadhatók, sőt

azokat elég gyakran alkalmazzuk is. Ha ez lehetséges, akkor esetleg mondhatnánk például a *cukorbajos szemelváltozások/érelváltozások* mintájára, hogy *cukorbajos lábelváltozások*. Pontosan megnevezni még helyesebb: *cukorbajos lábszárfe-kély*. A *láb* főnév használata angolos, számomra visszás, de természetesen nem kizárt. A *cukorbetegláb*, *cukorbajláb* vagy *diabéteszláb* meglehetősen furcsán hangzik.

Láng Miklós

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Mindig örömmel olvasom ezt a rangos folyóiratot. Külön is örültem a görög ábécének, valamint a latin számneveknek (ezeket mi ugyan közönségesen római számoknak hívjuk). Sajnálom, hogy ezeket a számokat egyre ritkábban használják, például az évszázadok jelölésében sem, ahogy a levélcí-

meken sem (Ó u. 25. II. 21.) vagy netán az iskolai osztályok jelölésére (II/b). Remélhetőleg megmaradnak az azonos nevű királyok és pápák nevei előtt.

Ami nem tetszik: a borító belső oldalának alján található szöveg, amelyet ekként módosítanék: *Előfizetési díj nincs, érdeklődők számára a folyóiratot ingyen elküldjük*. Ezt egyben kérném is házi orvosom részére, akinek rendszeresen átadom az elolvasott példányaimat, amelyeket így megőrizni nem tudok.

VÁLASZ

Bősze Péter

KEDVES MIKLÓS!

Köszönjük a kedves szavakat és a javaslatot. A fogalmazáson változtatunk, a folyóiratot szívesen küldjük.

„A magyar nyelv művelésnek nagy és szép múltja van. A nyelvújítás óta, melyhez hasonló arányú mozgalmat más nép történetében nem ismerünk, hosszú a sora azoknak, akik nyelvünk szebbé, jobbá, tisztábbá tétele érdekében fogtak tollat. Imre Sándortól, Thewrewk Emiltől Szarvas Gáborig és Simonyi Zsigmondig, majd Halász Gyuláig és Kosztolányi Dezsőig.” (Kodály Zoltán)